

Rasespesifikk avlsstrategi (RAS) for Shikoku

2. versjon 2021

Innledning	4
1. Generelt	5
Rasens historie, bakgrunn og utvikling	5
2. Rasens populasjon	8
3. Helse	9
4. Mentalitet og adferd	10
5. Eksteriør	12
6. Oppsummering	14
Prioritering av kortsiktige og langsiktige mål	14
Strategier for å nå målene	14
Plan for videre arbeid i JUN	14

Innledning

Mellom 1. og 2. versjon av RAS, har raseklubben byttet navn fra Norsk Shibaklubb (NSK) til Japansk urhundklubb i Norge (JUN).

Shikoku er en av rasene som hører inn under Japansk urhundklubb i Norge.

Oppgaven med å utarbeide og revidere RAS er av klubbens styre delegert til klubbens Sunnhetsutvalg (SU). Under arbeidet med revisjon (versjon 2) består SU av Solvor Nærland, Laila Nagel, Ann Margot Whyatt og Christen Lang. Fra juni 2021 ble også Mika Josefine Hætta med.

Pr 31.12.2020 finnes det bare 5 individer av denne rasen i Norge, hvorav 1 ikke er registrert i NKK. Denne versjonen av RAS for shikoku er utvidet i forhold til første versjon, men er fortsatt ikke "fullverdig" basert på kartlegging.

Vi har lagt informasjon om rasen og helsestatus i Japan og Europa til grunn for dokumentet. I tillegg har vi hentet informasjon fra bl.a. norsk og svensk eier av shikoku, og fra nettartikler der vi stoler på kilden.

Det finnes et økende antall individer i Europa. SU følger med utviklingen i rasen for å kunne oppdatere RAS og for å kunne gi interesserte råd om rasen og informasjon om helsestatus.

1. Generelt

Rasens historie, bakgrunn og utvikling

Shikoku er en av de 6 japanske urhundene.

Rasen stammer fra fjellområdene i Kochi-regionen på øya Shikoku, og ble tidligere også kalt for *kochi ken*. Opprinnelig ble rasen kalt *tosa ken*, men måtte bytte navn for å unngå forveksling med *tosa inu*. Rasen er en atletisk og aktiv jakthund, spesialisert på store byttedyr som f.eks. villsvin. Shikoku verdsettes både for sin utholdenhet i kontakt med byttedyr og sitt rolige vesen som familiehund.

Det har eksistert spisskunder med stående ører og krøllet hale i Japan i flere årtusener. I nyere tid er det funnet levninger datert så tidlig som den innledende Jōmon-perioden, 10.000 – 7.000 f.Kr. Skjelettene var av små- og mellomstore hunder (rundt 37-50 cm i mankehøyde) som var svært like dagens urhunder. Det sies at disse hundene var svært viktig for Jōmonfolket som benyttet dem til jakt.

Den japanske hunden, *nihon ken* på japansk, er en samlebetegnelse for alle de seks japanske rasene. Alle var tidligere en og samme landrase, men utviklet seg i ulike retninger på grunn av geografiske forskjeller og ulik bruk. At den japanske hunden var høyt verdsatt av lokale jegere er grunnen til at rasene fortsatt eksisterer den dag i dag, og har overlevd både verdenskriger og vestlig innflytelse.

Da Japan åpnet for vesten mot slutten av 1800-tallet ble det importert store mengder vestlige jakt- og selskaphunder. Disse økte raskt i popularitet, og ble ansett for å være hunder av langt høyere kvalitet enn de primitive japanske rasene. Dette førte til at nesten alle gatehunder og urhunder ble drept, ofte med rabies og annen sykdom som begrunnelse. Dermed stod de japanske rasene i fare for utryddelse. Det som sikret at de overlevde og at linjene holdt seg rene var at jegere benyttet dem i isolerte fjellområder.

I mellomkrigstiden var det økonomiske nedgangstider i Japan. Å eie en hund, som tidligere var ganske vanlig, ble en luksus stadig færre hadde råd til. I tillegg var Japan på denne tiden preget av en sterk nasjonalisme.

Derfor ble Nihon Ken Hozonkai (NIPPO) dannet i 1928 for å ta iverksettelse og preservere på de japanske urhundene. I 1937 ble shikoku utnevnt til et levende nasjonalmonument.

Rasen stammer fra tre linjer; Awa, Hongawa og Hata, navngitt etter hvor i Kochi-regionen de har sitt opphav. Skillet mellom linjene har blitt mindre gjennom årene siden de har blitt krysset med hverandre. Den moderne shikokuen antas hovedsakelig å stamme fra Hongawa- og Hata-linjene. Awalinen forsvant som følge av nedgangstidene etter 2. verdenskrig og mangel på gode individer p.g.a innblanding av andre raser.

En av stamhundene i Hata-linjen var "Goma-gou", født i 1934. Han ble BIS på en NIPPO utstilling i 1940. Hunder fra Hata-linjen har tyngre benstamme og lengre, tykkere og rikere pels. Skallen er bredere, ørene er mindre og sitter tettere og bevegelsene er tyngre. Hongawa-linjens bidrag preges av "Choushun-gou", også født i 1934, som ble BIS i 1941. Hunder fra denne linjen kjennetegnes av lette, flytende bevegelser, lange, sterke lemmer med utmerkede vinkler, godt ansatte ører og korrekt øyefarge. Dekkpelsen var stri og vannavvisende, men underullen var ikke av samme kvalitet som hos Hata-linjen. Hunder fra Hongawa-linjen var ofte slankere og mer elegant bygget.

Dagens shikoku er mest preget av Hongawa-linjen.

To andre, viktige avlsdyr fra samme periode, er Kusu-gou, som ble BIS i 1939 og Kuma-gou. Disse fire har påvirket rasen mye og anses som stamfedrene for dagens shikoku.

FCI standarden beskriver shikokuen som en middels stor hund med godt balanserte og veldefinerte, godt utviklede muskler. Den har stående ører og en krøllet eller sigdformet hale.

Helhetsinntrykk; sterk og kompakt med god benstamme. Hannhundene kan være 49-55 cm og tispene 46-52 (NIPPO, JKC). Pelsen kan ha fire farger; Sesam, rød, black & tan og hvit. Men hvit er ikke ønskelig og straffes hardt i utstillingsringen i Japan. I mange år var heller ikke black & tan særlig populært og mange oppdrettere tolket dette som at fargen var uønsket, noe som ikke er korrekt. Mange erfarne oppdrettere avler spesielt på black & tan hanner for å bevare dypere farger og tykkere pels på linjene sine. Black & tan var spesielt utbredt hos de originale Hongawa-hundene.

I likhet med alle de japanske spisshundrasene har den en dobbelpels, med strie dekkhår og tykk, tett underull som røytes 2 ganger i året.

Alle de japanske nasjonale rasene har i hovedsak samme standard. De skiller seg hovedsakelig fra hverandre når det gjelder størrelse, farger og formen på halene:

Akita er den største, med en skulderhøyde på 58 til 70 cm. Fargen er rød, hvit og sort/grå med brindle (tiger) striper. Alle farger unntatt de hvite skal ha urajiro (= cremehvite tegninger/kontraster).

Kishu har en skulderhøyde på 46 til 55 cm. De er i hovedsak hvite, men det finnes røde og sesame (meget sjelden). De to siste har urajiro. Halen er åpen, sabelformet.

Shikoku har en skulderhøyde på 46 til 55 cm.

Fargene er rød sesame, sesame, sort sesame og black & tan (tricolor). Alle skal ha urajiro (= kremhvite kontraster).

Kai har en skulderhøyde på 42 til 53 cm. Kai skal ikke ha urajiro. Fargen er sort sesame med brindle striper eller rød sesame med brindle stiper. Halen er sigdformet.

Hokkaido har en skulderhøyde på 45,5 til 51,5 cm. Fargen er rød, black and tan (tricolor) og sesame. De kan også være røde med bridle/tiger striper eller hvite. På den fargen synes jo ikke urajiro. Halen er ringet, ikke tett, men sjelden åpen/ sabelformet, selv om dette ikke er feil hos denne rasen.

Shiba er den minste rasen. Den har en skulderhøyde på 35 til 41 cm og har fargene rød, sesame og black & tan (tricolor). Alle, uansett farge, skal ha urajiro, som er kremfargede markeringer på undersiden av kropp og lemmer, i tillegg til kinn og snute. I rasen finnes genet for helhvite (= creme hunder), men disse er ikke ønsket på utstilling i Japan. Halen hos

shiba skal ikke være for tett ringet, det skal helst kunne sees litt luft mellom den og rygglinjen. En sabelformet hale er meget attraktiv hos denne rasen, men sees svært sjelden hos oss og heller ikke i Japan.

Overordnet mål for rasen

Det overordnede målet for rasen er rasetypiske hunder som er sunne og som har et rasetypisk, men funksjonelt temperament.

2. Rasens populasjon

Shikoku er den minst utbredte av de japanske spisshundrasene. I 2020 ble det i Nippo registrert bare 219 shikoku, noe som er en nedgang på 200 fra året før.

Det er nå mer enn dobbelt så mange shikoku utenfor Japan som i rasens hjemland. FCI-tallet for Japan er ca 600 hunder, og utenfor Japan til sammen 1533. I Norge har vi pr d.d. 5 individer, hvorav 4 er registrert i NKK.

Man anslår imidlertid at det finnes 4 000-6 000 individer i Japan. De fleste av dem er kun registrert i NIPPO. Det er viktig å være oppmerksom på at svært få oppdrettere i Japan registrerer sine hunder i den japanske kennelklubben, da det er NIPPO som er den offisielle raseklubben. Dette estimerte tallet er en nedgang på 1000 fra vår første RAS-utredning, som ble skrevet i 2013.

Rasens popularitet øker altså i utlandet, men synker klart i Japan.

I tabellen under er oppgitt antall FCI-registrerte hunder i noen land:

I Japan	598 (4-6 000 med NIPPO)
Belgia	28
Canada	105
Danmark	8
Finland	47
Frankrike	46
Tyskland	32
Ungarn	23
Israel	15
Italia	95
Litauen	6
Nederland	101
Norge	4
Polen	8
Russland	30
Spania	17
Sverige	4
Sveits	16
Storbritannia	11
USA	301

Overordnet mål: rasetypiske hunder som er sunne og som har et rasetypisk, men funksjonelt temperament som er tilpasset vårt samfunn

Kortsiktige og langsiktige mål er sammenfallende:

- Øke bestanden i Norge, passe på den genetiske variasjonen
- Flere individ som ikke er i slekt
- Bevissthet om minst mulig innavlsgrad
- Ved import legge vekt på å sunne, funksjonelle og balanserte hunder i tråd med det arbeidet som gjøres av raseklubben i Japan
- Utarbeide rasekompendium for å øke kompetansen om rasen hos dommere og framtidige eiere og oppdrettere
- Oppfordre eiere og oppdrettere om å melde fra til SU om sykdom og andre problem

3. Helse

Det finnes ikke mye dokumentert om helsen til rasen, og det er ingen helseplager som utmerker seg hos shikoku. Det blir ansett som en sunn og frisk rase med få helseplager.

I Norge er det ikke registrert hverken HD- eller AD-resultat, patella- eller øyeundersøkelser pr 2020.

Noen sykdommer som er dokumentert i utlandet, er enostose, leddrelaterte tilstander, HD, delte eller unormale løpetider, allergier, entropion, patella luksasjon, sterile hannhunder og livmorbetennelse – uten at vi vet noe om hyppigheten av disse. Kryptorkisme og tannmangel kan opptre i sjeldne tilfeller. Man har også sett tilfeller av alvorlige problemer med nervesystemer, uten at man vet eksakt hvilken sykdom dette er.

I det siste har det vært mye fokus på epilepsi og andre nerverelaterte sykdommer i shikokumiljøet, noe som det må følges nøye med på framover. De fleste tilfellene kan spores tilbake til spesifikke europeiske hunder. I skrivende stund er det dokumentert 24 tilfeller av epilepsilignende anfall, hvorav 14 av disse er diagnostisert med epilepsi. Mange av hundene er i dag avdøde, og har nære slektninger av hunder som fortsatt brukes i avl. SU kan være behjelpelig med mer informasjon til de som vurderer å importere shikoku.

4. Mentalitet og adferd

Beskrivelsen under gjelder alle de opprinnelige japanske rasene.

Nihon Ken Honzokai (Nippo) er den japanske raseklubben som ivaretar «Den japanske hunden» eller «Nihon ken» (samlebegrep for de opprinnelige japanske hunderasene).

Basisstandarden til Nippo beskriver Den japanske hundens natur, personlighet og temperament: «*Hunden skal ha karakterstyrke og verdighet og et godt lynne, og den skal framstå som naturlig. Den skal være alert og i stand til å bevege seg raskt med kvikke, spenstige steg*».

På raseklubbens dommerkonferanser vektlegges forståelsen av hva som menes med Den japanske hundens «sjel». Raseklubben framhever hvor viktig dette er, men samtidig er det veldig vanskelig å forklare med ord. Japanerne selv beskriver mentaliteten med tre begrep:

KAN-I er mot, tapperhet og dristighet kombinert med fatning og mental styrke. Hunden vil forsvare sitt territorium mot ukjente, men dette må ikke forveksles med aggresjon. Hunden vil unngå å starte en slåsskamp, men korrigerer gjerne en hund med dårlig oppførsel.

RYOSEI er godt lynne med majestetisk holdning. Hunden er trofast, lojal og lydlig mot sin eier så lenge det ikke strider mot Kan-i.

SOBOKU er naturlig skjønnhet med eleganse og verdig livslyst. Hunden trenger ikke børstes og styles for å være vakker.

Til sammen beskriver de tre begrepene en rolig, modig og stolt hund med stor indre styrke, kombinert med en naturlig skjønnhet.

Det er viktig å ikke unnskyldes skyhet og redsel med at det er en del av den ønskede mentaliteten. Det er det ikke! Hunden kan være avventende og tilbakeholden, men den skal ikke være sky eller redd. I utstillingsringen ønsker vi ikke umotivert samkjønnsaggresjon eller utfall mot hunder rundt ringen.

Hunden krever med sin opprinnelige atferd en hel del sosialisering, miljøtrening og håndtering for å fungere godt i vårt samfunn. Her hviler et stort informasjonsarbeid fra oppdretterne til valpekjøperne, og også fra raseklubb til medlemmer.

Hunden er hurtig og smidig, utholdende og meget modig. Den trenger aktivisering for å få utløp for fysisk energi og for å få utfordret sin mentale kapasitet. Shikokuen er impulsiv og instinktstyrt, og trenger derfor mye hodebry og stimuli for å ikke bli destruktiv. I Japan er shikoku først og fremst en jakthund, og brukes til bl.a. jakt på villsvin.

Allikevel er shikoku en hund som er svært allsidig og tilpasningsdyktig. De setter stort sett alltid pris på tur og aktivitet, og ser aldri ut til å gå tom for energi. Samtidig har de en god avknapp inne, og kan fint sette pris på rolige dager. Det gjør at de fint kan bo både i leilighet og på gård, så lenge de får nok stimuli – både fysisk og mentalt.

For å få et mer presist bilde av mentaliteten hos de shikokuer vi har i Norge og Norden, kan vi sammenligne med shiba, som vi har mye lengre erfaring med:

Eiere av både shiba og shikoku oppfatter shikoku som mer intens og med høyere stressnivå enn shiba.

To personer med godt kjennskap til begge raser, sier at selv om det er individuelle forskjeller, er shikokuen mer reaktiv og sjeldent respekterer grenser i lek med shiba.

Også samkjønnsaggressivitet er mer utbredt hos shikoku. Det er ikke uvanlig hos andre primitive raser heller, men shikoku har ikke blitt avlet fram som familiehund før i nyere tid. Det kan forklare hvorfor mange individer kan være skarpe.

Det er dessuten gjerne mer vestlige oppdrettere som har fokus på trivelige og omgjengelige shikokuer, mens de i Japan fortsatt ønsker nokså skarpe shikokuer fordi hunden da gjerne bærer seg bedre i ringen.

Det betyr jo ikke at shikokuen ikke kan være en familiehund. Men de kan være mer krevende å ha i hus med andre hunder, og kan være utfordrende for en gjennomsnittlig hundeeier.

Shikokuens jaktinstinkt beskrives som noe mer intenst og annerledes enn shibaens. Det passer godt med at shikokuen i Japan fortsatt først og fremst er en jakthund. Shikoku i Japan brukes fortsatt til villsvinjakt. Hunden skal både finne og holde på/jage villsvin.

Shikoku er som regel svært bevisst og observant på omgivelsene, noe som kan gjøre det vanskelig å holde fokus spesielt utendørs. Men til gjengjeld er de mer førerorientert og mer sensitiv enn shiba, og på mange måter mer avhengige av eieren sin enn det shibaen er.

Shikoku elsker å terge og «terrorisere» andre hunder, noe som gjør at de ofte ikke går spesielt godt overens med shiba.

En person som har en shiba og en shikoku, sier at hun ser visse likheter (stahet og reservasjon mot fremmede). Men der shibaen har stor integritet og utstråler verdighet, vil shikokuen gjerne egge og utfordre hele tiden.

5. Eksteriør

Skulderhøyden til en shikoku hannhund er 52 +/- 3 cm. En shikoku tisper er 49 +/- 3 cm.

Når det kommer til utseende, er det kun tre farger som er godkjent i FCI: sesam, rød og black & tan. Sistnevnte har vært nokså upopulær i Japan, spesielt i utstillingsringen, mye på grunn av at de er svært vanskelige å få riktige markeringer. Allikevel har de blitt avlet på av noen oppdrettere for å få shikokuer med tykkere pels og mørkere sesam. Den japanske standarden er felles for de fire medium store japanske rasene, noe som gjør at de i Japan også er tillatt kremfargede, men dette er svært uønsket og blir straffet hardt på utstilling.

Det finnes tre varianter av sesam: Kuro-goma (svart sesam); dvs mer svarte enn lyse dekkhår, Aka-goma (rød sesam); dvs hovedsaklig rød med noen svarte dekkhår og Shiro-goma; som er hovedsakelig hvit med noen sorte dekkhår. Sistnevnte er sjeldent sett i shikoku, men er mer vanlig hos kishu. Hunder som har omlag 50/50 av rødt og svart i sine dekkhår vil ansees som en vanlig sesam, verken svart eller rød. Hårstrående skal bestå av lys base, rødt og svart tupp. Det er fordelingen mellom rødt og svart i hårene som avgjør hvilken type sesam hunden er. Det er viktig å huske på at rødfargen skal være tilstede i alle dekkhårene i sesam – også svart sesam. En hund med dekkhår som går direkte fra lys base til svarte tupper er ikke ønskelig, og vil ofte se grålig ut.

Alle fargevariantene skal ha urajiro, som er kremhvite kontraster.

Siden shiba er den desidert største av de japanske hunderasene i antall, sammenlignes shikoku innimellom med shiba.

Standarden sier om alle de japanske hundene at proposisjonene skal være 10:11 (høyde - lengde) men shikoku er en aning lenger i lendpartiet enn dette. Det er ønskelig at tispene er noe lengre enn hannhunden fordi det er tegn på at en fruktbar tisper har god plass til valper. Det sies at lengre tisper gjerne får flere valper og gjennomgår enklere og raskere fødsler enn en kort tisper. En for kort tisper som blir for kvadratisk, vil derfor slås ned på i utstillingsringen i Japan.

Shikoku ser gjerne mer kileformet ut enn shiba, da de har noe lenger snuteparti og mindre markert stopp.

Shikoku skal ha litt skarpere vinkel på øynene enn shiba. Disse skal være triangulære, men ikke triangler. Hannhunder skal ha skarpere vinkler enn tispene, og kjønnspreget skal være tydelig.

Shikoku hannhund

Shikoku tisper

Shikoku har ofte en noe strammere hale enn shiba. En flott krøllhale med en liten «tennisball» man kan se gjennom ansees som idealet, men sigd er også godkjent.

Shikoku har ofte mer vinkling bak enn shiba (men skal være moderat), men til gjengjeld er det vanlig i rasen med noe mindre skuldervinkel og bryst. Dette kan skyldes jobben de har gjort i svært ujevnt terreng i ekstreme fjellområder. De er avlet for raske bevegelser for å holde villsvin i sjakk og for å klatre i bratte fjellsider og i krevende natur. Det viktigste er at vinklene og hunden er i balanse.

Shikokuen er sen i utviklingen og bruker mange år på å utvikle seg. En god shikoku skal ikke være ferdig modnet ved 2-års alder, men fortsette å utvikle og «sette seg» seg helt frem til 4-5 års alderen. Dette illustrerer japanerne med sitt ordtak "早熟は大成せず", som oversettes til "tidlig moden, tidlig råttent". Det er med andre ord ikke ønskelig at hunden skal være ferdig utviklet for tidlig, da den som regel eldes dårligere.

Alt i alt er det viktig å huske på at shikoku ikke er noe overdådig hund, men en hund som fremstår sterk og elegant i sin enkelhet. Den skal være moderat på alle måter, og fremstå naturlig og ująlete.

6. Oppsummering

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål

Det overordnede målet for rasen er rasetypiske hunder som er sunne og som har et rasetypisk, men funksjonelt temperament som er tilpasset vårt samfunn.

De viktigste målene for å nå dette:

- Øke bestanden i Norge. Bygge opp antall med genetisk variasjon (flere individ som ikke er i slekt)
- Bevissthet om minst mulig innavlsgrad.
- Ved import og avl av shikoku i Norge, skal det legges vekt på å bevare sunne, funksjonelle og balanserte hunder i tråd med det arbeidet som gjøres av raseklubben i Japan.
- Utarbeide rasekompendium for å øke kompetansen om rasen hos dommere og framtidige eiere og oppdrettere
- Oppfordre eiere og oppdrettere til å melde fra til raseklubben om sykdom og andre problem

Men vi må være bevisst på at dette er en svært liten og ny rase hos oss, og dermed meget sårbar. Siden rasen er så liten (4-5 individ), er den vanskelig å kartlegge.

Strategier for å nå målene:

- Informasjon om rasen
- Tilstrebe oppslutning om RAS

Plan for videre arbeid i JUN (felles for alle de japanske rasene som klubben ivaretar):

- Sunnhetsutvalget (SU) skal evaluere RAS hvert år. Rapporten skal inngå som en del av klubbens årsberetning
- Hvert 5. år skal RAS revideres
- Hvert 3. år skal det arrangeres dommerkonferanse
- SU foreslår at klubben arrangerer nasjonalt raseseminar hvert 2. år og regionalt raseseminar i motsatte år (unntatt de årene det sammenfaller med dommerkonferanse). Noen av seminarene kan være digitale.

Første RAS ble godkjent av styret i Norsk shiba klubb 6/3-2014.

RAS er revidert 2020/2021 og godkjent av styret i Japansk Urhundklubb i Norge i 21.12.2021